

Mikko Meriläinen

Princen seksiuskonto

”Soitan bluesia, ja soitan myös uskonnollisia lauluja. Jumalaa ja pirua ei voi kuitenkaan liittää yhteen. Ne kaksi veikkoa eivät juuri kommunikoi keskenään, eivät oikein tule juttuun.” (Son House)

ON JOULUKUUN ENSIMMÄINEN päivä 1987. Prince soittaa Warner Brothersin pomolle Mo Ostinille ja ilmoittaa peruvansa *Black Albumin* viikon päähän suunnitellun julkaisun. Syy on yksinkertainen: edellisenä yönä Prince oli tajunnut teoksensa olevan pahan työtä ja sen julkaisemisen olevan väärin. Hän oli nähnyt kirjaimien ”G, O, D” leijailevan päänsä päällä varoituksena.

Erittäin sitkeä huhu kertoo Princen jumalviestin juontuvan siitä, että hän oli kokeillut ekstaasia tiittävästi ainoan kerran elämässään. Oli miten oli, tapah-tuman seurauksena sai syntynsä yksi kaikkien aikojen eniten levinneistä bootlegeistä. Virallinen *Black Album*-CD ilmestyi vasta 1994. Alun perin *The Funk Bibleksi* kutsuttu *Black Album* on täynnä tummasävyistä, rietasta ja pelkistettyä musiikkia, joukossa avoin sänkyynkutsu huippumallille (”Cindy C.”).

Läpi uransa uskonnon ja seksuaalisuuden rajaa vetänyt Prince kävi ankaraa kamppailua. Sen seurauksena keväällä 1988 julkaistu *Lovesexy* oli hyllytetyn mustan albumin vastakohta: hengellinen, positiivinen, täyteläisesti tuotettu ja popsoundinen.

Lovesexyllä Prince pyrki rakentamaan koherentin katsauksen silloiseen maailmankuvaansa, jossa hengellisyys ja seksuaalisuus kävelevät käsi kädessä, ilman rihman kiertämää ja sädekehä pään päällä. Vaikka levynkannessa poseerasi alaston Prince kukan terälehdellä, oli painopiste hengellisyydessä. Kansivihko tiivistä: ”Se tunne, kun rakastuu, ei poikaan eikä tyttöön, vaan korkeisiin taivaisiin.” Nimibiisissä tyydytään vain katselemaan naista, vaikka mieli tekisi, mutta lopuksi taivutaan: *I’ll make love to you tomorrow*.

Rock-musiikin olennainen polttoaine on aina ollut paholaisen ja taivaallisten voimien kamppailu. Jo läh-tökohtaisesti rock’n’rollia on pidetty paholaisen aseena etenkin rockia vastustavissa, sen turmiollista vaikutusta korostavissa piireissä, mutta helvetin liekkejä on ruokittu innokkaasti myös genren sisältä.

Angloamerikkalaisessa populaarimusiikkiperinteessä uskonnollisen sanaston viliseminen on ollut yleistä ja hyväksyttyä, ja kappalekohtaisesti rajanveto puhtaan gospel-ylistyksen ja sekulaarisen musiikin välillä on usein vaikeaa ja turhaa. *God*-sanalla on erilainen kulttuurinen kaiku kuin sanalla ”Jumala”, sillä Suomessa jumalsanan vilahtamisella laulun tekstissä on painokasta merkitystä. Ja meillä gospeliksi leimautumisen riski on suuri, ja leima yleensä pysyvä.

Tuskin kukaan rocktähti on onnistunut sekoittamaan uskonnosta ja seksistä yhtä mehevää soppaa kuin Prince. 50 vuotta sitten Minneapolisissa Prince Rogers Nelso-

niksi ristityn multi-instrumentalistin uran voi karkeasti jakaa kahteen vastakkaiseen osaan: 80-luvun kultakautta leimasi riettaan seksuaalinen imago, ja myöhempinä vuosina on hämmennystä herättänyt harras Jehova-kausi. Todellisuudessa tarina on paljon monisyisempi, ja mo-lemmat ääripäät kulkevat mukana läpi uran.

Kiimaista kilvoittelua

Princen perhe kuului adventistikirkkoon, mutta uskontoa ei lapsuudessa tuputettu. Prince on kertonut saaneensa kirkossa eniten mielihyvää kuoron kuuntelemisesta. Vaikka hän kehitti alkuperänsä aikana hyvin omalaa-tuisen version hengellisestä maailmankatsomuksesta, on nuoruusvuosien kirkkosaarjien vaikutus nähtävissä tuotannossa jatkuvasti toistuvana hyvä-paha-vastakkainaset-teluna ja tuonpuoleiseen viittaamisena. Myöhemmällä iällä hän on useasti maininnut harjoittavansa uskontoa säännöllisesti. Muutama vuosi sitten Prince uhkasi jopa lopettaa pop-uransa ja omistaa elämänsä *Raamatun* tutkimiselle.

Iso osa Princen viehätysvoimasta niin imagollisesti kuin musiikillisestikin on aina perustunut ristiriitoihin. Hän on saattanut tehdä samaan aikaan äärimmäisen kaupallista hömppöpoppia ja kummallista fuusiojatsia, limaisia balladeja ja rujoa rockausta. Hänen julkinen olemuksensa on sekoitus estotonta lavaesiintyjää ja ujo-noloista, vetäytyvää taiteilijaa.

Tuotannossa on toistunut läpi uran sama teema: vapaan seksuaalisen elämäntavan ja syvän hengellisyyden omaperäinen, enemmän tai vähemmän luonteva yhdistä-minen. Seksuaalisuus oli läpi koko 80-luvun ja osittain sen jälkeenkin Princelle väline ilmaista ihmisten tasa-arvoisuutta ja yhteisöllisyyttä. Henkinen ja fyysinen rakkaus kietoutuivat uskonnollisuuden kanssa yhdeksi yleväksi aatteeksi. Hän harvoin käsitteli seksiä syntinä, pikemminkin naiskauneus ja himo olivat osoituksena Ju-malan armeliaisuudesta ihmiskunnalle.

70-luvun lopun pari ensimmäistä albumia menivät romantiikan ja pehmopornon välimaastossa, ja *Dirty Mind*llä (1980) oltiin pariakin pykälää graafisemman seksuaalisuuden parissa. Hengellisyyden julkitutkailu tiivistyi *Controversy*llä (1981). Albumin avaava nimibiisi pistää heti kaiken tehosekoittimeen: *Am I black or white? Am I straight or gay? Do I believe in God? Do I believe in me?* Väliosassa kuullaan ”Isä meidän” -rukous. Lopussa hoetaan epämääräistä hippimantraa: *People call me rude, I wish we all were nude, I wish there was no black and white, I wish there were no rules*. Seuraava raita, ”Sexu-

”Entisen Princen viehätyks perustui jännitteille. Hengellisyys kiehtoi, kun siihen lomittui syntinen seksuaalisuus.”

ality”, julistaa ruumiinvapautusta. Vain seksuaalisuutta tarvitaan.

Princen nostivat megatähteyteen *Purple Rain* -albumi ja samanniminen elokuva (1984). Nimibiisi on helposti tulkittavissa eräänlaisen pyhän, puhdistavan sateen odotukseksi. Albumi alkaa hääseremoniamukailulla: ”Rakkaimmin rakastetut, olemme kokoontuneet tänään tänne selvittääksemme läpi tämän elämäksi kutsutun jutun.” Vielä muutama sana tuonpuoleisesta, ennen kuin laukaistaan ilmoille ”Let’s Go Crazy”. Muutama raita myöhemmin lauletaan masturboivasta työstä: ”Darling Nikki” innoitti Tipper Goren perustamaan *Parental advisory* -tarroja rivoiksi katsottuihin levyihin liimailevan Vanhempain musiikkivahtiyhdistyksen.

Purple Rain -kiertueella Prince piti lavalla pitkiä, näytelyjä keskusteluita Jumalan kanssa. Sama jatkui vuotta myöhemmin levyllä *Around The World In A Day*, jonka päätteeksi kuullaan, kuinka Jumala uhkaa tappaa Princen riettaiden elämäntapojen takia. Elostelejä anelee: ”Anteeksi. Olen kiltisti. Nyt lupaan sen. Rakkaus on tärkeämpää kuin seksi.”

Prince on tietävästi ollut seksuaaliselta suuntautumiseltaan aina hetero, vaikka hänen julkinen imago onkin ollut androgyyninen. Oprah-show’ssa vieraillessaan 1996 Prince tokaisi, että hänen sisällään on kaksi persoonallisuutta: ”Emme ole vielä päättäneet, mitä sukupuolta se toinen on.” Laulu ”Anna Stesia” oli jo sekoittanut pakkaa: *Have U ever wanted 2 play with someonel so much U’d take any one boy or girl?*

Princen pakkomielleteenomaista suhtautumista seksuaalisuuteen on yritetty lehtijutuissa ja kirjoissa selittää monin tavoin. Hän on itse maininnut isän pornolehtien löytymisen jättäneen lähtemättömän vaikutuksen. Mer-

kittävänä tapahtumana on pidetty myös sitä, kun isä hääti 12-vuotiaan Princen lopullisesti pois kotoa yllätettyään tämän sängystä tytön kanssa. Olivat syyt mitkä tahansa, on seksuaalisuus ollut Princen tuotannossa aina vahvasti esillä. Laulujen nimet puhuvat puolestaan: ”Irresistible Bitch”, ”Erotic City”, ”Scarlet Pussy”, ”Pussy Control”, ”Come”... Lista on pitkä. Pisimmälle menee 1999-albumin (1982) ”Let’s Pretend We’re Married”: *I’m not sayin’ this just 2 be nasty/ I sincerely wanna fuck the taste out of your mouth*. Toinen ääriesimerkki on *Comelevyn* (1993) päättävä ”Orgasm”, jolla kuullaan lähinnä sähkökitaran murinaa, Princen tulemisaanittelua ja naisen voihkintaa. Mutta kaiken aikaa Prince on tehnyt myös ”puhtaasti” hengellisiä lauluja, kuten ”God” (1984), ”The Cross” (1987), ”I Wish U Heaven” (1988) tai ”Holy River” (1996).

Juniorista senioriksi

Prince alkoi kirjoittaa lauluja murrosiässä, jolloin alapääjutut olivat luonnollisesti mielessä. Hän pääsi menestyksen makuun nopeasti täysi-ikäisyyden kynnyksellä, joten alusta asti hänen laulujensa kuvasto on ollut voimakkaan seksuaalista. Siitä muodostui hänen tavaramerkkinsä, josta hän varmasti tietoisesti piti kiinni. Prince on aina tiennyt ison osan kaupallista salaisuutensa piilevän seksuaalisessa hämmäntämisessä.

Alkuajoista lähtien hän esiintyi lavalla pelkissä pikkuhousuissa ja sukkanauhoissa, flirttaili naismuusikoidensa kanssa ja puhui härskejä yleisölleen. Eräs varhaisimmista uskonnon ja seksuaalisuuden törmäyksistä tapahtui, kun kiertuekosketinsoittaja, syvästi uskonnollinen Gayle Chapman erosi bändistä. Hän ei voinut hyväksyä, että

joutui ilta toisensa jälkeen simuloimaan lavalla aktia Princen kanssa.

Myöhemmin, seesteisempinä aikoinaan Prince usein yhdistänyt myyvän musiikin eroottiseen kuvastoon. 90-luvun taiteellisesti ja kaupallisesti epätasaisina vuosina tämä näkyi selvästi, sillä menestyneimmät hitit olivat ”Cream”in tapaisia pyllynpyörittäjiä. Uskonnolliset laulut kulkivat silti mukana.

Kuitenkaan samanlaista aitoa hämmennystä suhtautumisessa seksiin ja uskontoon ei enää 90-luvulla välitynyt, vaan teemat tuntuivat laskelmoivammilta. Esimerkiksi ”Sexy Motherfucker”: *Packing an ass as tight as a grape, I want to spit some game, but I said to myself: hmmm... Just converse.* Haluja hillitään kuin kiusallaan, ei niinkään epätietoisena siitä, mikä on oikein.

Asioihin vaikutti se tylsä tosiasia, että Prince keskiikäistyi. Hänen elämäntilanteensa ja arvomaailmansa muuttuivat ensimmäisen avioitumisen, raskauden ja heti synnytyksen jälkeen kuolleen lapsen myötä. Nämä kaikki näkyvät hänen 90-luvun tuotannossaan selkeästi.

Mitä Princestä sitten tuli isona? Millenniumin kynnyksellä hän tutustui ystävänsä, basistilegenda Larry Grahamin johdatuksella Jehovan todistajien saloihin. Julkinen suhtautuminen uskontoon ja seksuaalisuuteen tiukentui rajusti.

Kaiken huipensi *The Rainbow Children* (2001), joka oli musiikillisesti viriileintä Princeä vuosikausiin, mutta sanoituksiltaan raskasta Jehova-doktriinia. Biisit sitoi toisiinsa keinotekoiseksi muokattu ”jumalallinen” kertojanääni: ”Tarkoin ymmärtäen Jumalaan ja Hänen lakiaan, he työskentelivät kansakunnan rakentamiseksi: sateenkaarilapset.” Kotikulmilla Minneapolisista alkoi tiipahdella uutisia, kuinka Prince ja Larry olivat kierrelleet ovelta ovelle *Vartiotornia* jakamassa.

Lojaaleimmiltakin faneilta loppui usko siinä vaiheessa, kun Prince alkoi muuttaa vanhojen laulujensa sanoituksia ja jätti monet niistä tyystin pois ohjelmistosta. *Fuck* vaihtui epäcooliksi *duckiksi*, alun perinkin hyvin hengellinen ”The Cross” oli nyt ”The Christ”.

Kun monet vanhat hitit kokivat lavasensuuria, fanit pettyivät: aiemmin kategorista ja institutionalisoitunutta uskontoa karastanut ja seksuaalisuuden ongelmitta hengellisyteen liittänyt Prince oli muuttunut arvoiltaan vanhoilliseksi ja julistavaksi. Jyrkimmillään hän tuomitsi homoseksuaalisuuden, vaikka 80-luvulla hänen pitkäaikaisia bändikavereitaan ja tärkeitä työkuumppaneitaan oli lesbopari Wendy & Lisa.

Kadonneet kiksit

Mielenkiintoista on yrittää paikantaa pistettä, jossa uskonnollisuus musiikissa menee yleisön mielestä liian pitkälle. Harva valitti, kun Prince 25 vuotta sitten keskusteli lavalla Jumalan kanssa, tai kutsui yleisön puhdistautumaan purppurasateeseen ja kiipeämään tikapuita pitkin taivaaseen (”The Ladder”).

Eräs Prince-fani kiteytti asian keskustelufoorumilla näin: ”Hänen musiikkinsa hengellinen ulottuvuus ei

Mikko Meriläinen

Iihabiisit top 3

1. ”Head” (*Dirty Mind*, 1980)
I came on your wedding gown
Juuri ennen altaria morsian saa kimppuunsa Princen.
2. ”We Can Funk” (*Graffiti Bridge*, 1989)
I’m gonna go mad, baby! Let’s just go somewhere we can funk
Ikuinen väittely siitä, laulaako Prince *funk* vai *fuck*.
3. ”Let’s Pretend We’re Married” (1999, 1982)
I wanna fuck U so bad it hurts/ it hurts, it hurts
Naimisen lomassa lausutaan myös: *I’m in love with God*.

henkibiisit top 3

1. ”Purple Rain” (*Purple Rain*, 1984)
Let me guide you to the Purple Rain
Messiaaninen sanoma, taivaallinen sävellys, ylimaallinen tulkinta.
2. ”Anna Stesia” (*Lovesexy*, 1988)
Love is God, God is love, girls and boys love God above
Prince teologisimmillaan.
3. ”Rainbow Children” (*Rainbow Children*, 2001)
Just like the sun, the Rainbow Children rise! Flying upon the wings of the New Translation
Jehova-julistusta komeana 10-minuuttisena rock-jazz-funk -fuusiona.

vaivaa minua niin kauan kuin se ei ole *liian* saarnaavaa.” Esimerkiksi kelpasi hyvä vanha ”Anna Stesia”, jonka 2002 liveversio ”Palvotko Jumalaa?” -kysymyksineen saa karvat pystyyn.

Ongelma kiteytyy siihen, että entisen Princen viehätys perustui jännitteille. Nykyisen Princen maailmankuva tuntuu yksipuolisuudessaan tylsältä. Uskonnollisuus kiehtoi, kun siihen olennaisena osana limittyi syntisenä pidetty seksuaalisuus. ’Pelastus’ ei käsitteenä kutsu niin väkevästi kuin ’pelastus parittelemalla’.

Aivan viime vuosina Prince on onnistunut löytämään paremman tasapainon hengellisemmän aikuis-minänsä ja rietastelulla maineensa ansainneen poptähden välille. Samalla hän on onnistunut palauttamaan kaupallista menestystään helposti lähestyttävillä ja sopivasti retroilla albumeillaan – *Musicology*, *3121* ja *Planet Earth* – sekä aiempaa avoimemmalla julkisuus kuvan ja ahkeralla keikkailulla.

Totta kai lauluissa puhutaan edelleen naiskauneudesta innostuneeseen sävyyn, ja lavalla seurana on vähintään kaksi häntä puolta nuorempaa tanssityypä, mutta irstailu on jalostunut aistillisuudeksi, jopa aviovuoteen ja monogamian ylistykseksi. Konkreettisin esimerkki muutoksesta on ”Lolita” (2006). 80-luvulla biisinnimi olisi herättänyt odotuksia villeistä fantasioista. Nyt Prince toteaa vieressä kuumana kerjäävälle tytölle: *Come on, let’s dance!*